

Štandardný operačný postup pre psychiatriu počas pandémie COVID-19 pre ústavnú starostlivosť

Tento štandardný postup upravuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v špecializačnom odbore psychiatria v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti v čase ustupujúcej pandémie ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 s nasledovnými cieľmi:

1. *znižit' riziko ďalšieho šírenia infekcie ochorenia COVID-19,*
2. *zabezpečiť dostupnosť poskytovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v indikovaných prípadoch,*

1. Pri komorbidite COVID-19 a súčasne psychickej poruchy, pre ktorú je nevyhnutná hospitalizácia v ústavnom zdravotníckom zariadení, je z hľadiska zabránenia šírenia infekcie určujúcou pre ďalší liečebno-diagnostický a preventívny postup diagnóza ochorenia COVID-19.

2. **U COVID-19 pozitívnych psychiatrických pacientov, ktorí nevyžadujú hospitalizáciu z psychiatrickej indikácie,** sa postup riadi podľa odporúčaní ambulantného psychiatra a všeobecného lekára. Na psychiatrické vyšetrenie nie je potrebný výmenný lístok od VL. Psychiatrická liečba sa realizuje v domácom prostredí preferenčne s využívaním metód telemedicíny – telepsychiatria, telepsychoterapia.

3. **U pacientov, u ktorých je indikovaná hospitalizácia:**

Súčasťou psychiatrického vyšetrenia pred vstupom pacienta na lôžkové oddelenie je cieľná epidemiologická anamnéza (t. j. súbor cieľných anamnestických údajov a klinických príznakov, ktorými sa vyznačuje ochorenie COVID-19: febrilita nad 38°C, kašeľ, dýchavica, prípadne známky pneumónie, respiračné zlyhávanie, strata chuti a čuchu, kontakt s pozitívnym prípadom COVID-19 počas predchádzajúcich 14 dní a schopnosť získať validne anamnestické údaje o pacientovi).

Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti používa ošetrojúci zdravotnícky personál ochranné osobné pracovné prostriedky (ďalej len OOPP) podľa príslušného štandardu vydaného Úradom verejného zdravotníctva SR. Počas hospitalizácie pacient (pokiaľ mu to umožní zdravotný stav) používa ochranné tvárové rúško, pokiaľ je to odporúčané aktuálne platným Opatrením ÚVZ SR.

4. **Manažment pacienta, u ktorého je indikovaná hospitalizácia a je bez podozrenia na ochorenie COVID-19** (cieľná epidemiologická anamnéza je negatívna) prebieha podľa štandardných zvyklostí pracoviska. Počas hospitalizácie týchto pacientov je možné realizovať komplexnú liečbu vrátane psychoterapeutických a rehabilitačných aktivít pri dodržiavaní aktuálne platných protiepidemických opatrení (dezinfekcia, odstup, vetranie miestnosti, nosenie rúšok a pod.).

5. **Manažment pacienta, u ktorého je indikovaná hospitalizácia a existuje podozrenie na ochorenie COVID-19** (cieľná epidemiologická anamnéza je pozitívna):

Pacient je bezprostredne po prijatí umiestnený v karanténnej izbe/jednotke lôžkového

psychiatrického zariadenia, aby sa minimalizovalo riziko šírenia infekcie na ostatných pacientov a zdravotnícky personál. Pacient by mal byť umiestnený v samostatnej izbe (izolovaný od ostatných pacientov). V nevyhnutných prípadoch je možné, aby boli pacienti umiestnení spolu v jednej karanténnej izbe.

V týchto prípadoch je potrebné triedenie pacientov podľa miery rizika ochorenia COVID-19 a tiež, aby bola individuálne zvážená miera rizika z hľadiska možného nepriaznivého priebehu ochorenia COVID-19 (t. j. pacienti nad 65 rokov, imobilný pacient, polymorbidita, závažné somatické ochorenie, diabetes mellitus, hypertenzia, CHOCHP, obezita, onkologické ochorenie, demencia, imunokompromitovaní pacienti, pacienti s farmakorezistentnými formami závažných psychických porúch, nespolupracujúci rizikovní pacienti (nedostatočne rešpektujúci epidemiologické opatrenia)).

U tejto skupiny pacientov by malo byť zrealizované PCR vyšetrenie na prítomnosť SARS-CoV-2. Indikácia pre toto vyšetrenie musí byť v súlade s aktuálne platnou verziou Klinického protokolu indikácií testovania metódou PCR na dôkaz SARS-CoV-2 a je potrebné ju zaznamenať do zdravotnej dokumentácie pacienta.

6. V prípade, že je nevyhnutná hospitalizácia pacienta s ochorením na COVID-19, musí byť pacient umiestnený na miniinfekčnej jednotke/oddelení pre psychiatrických pacientov na infekčnom pracovisku, kde je nevyhnutné zabezpečiť kontinuálnu starostlivosť psychiatra, príp. dostupnosť konziliárnej psychiatrickej starostlivosti. Konziliárna psychiatrická starostlivosť sa má preferenčne poskytovať telekomunikačne (napr. telefonicky, videokonferenčne a pod.), až pri nedostatočnom efekte osobne s použitím OOPP podľa príslušného štandardu vydaného hlavným hygienikom.
7. Ak je ústavné zdravotnícke zariadenie dostatočne materiálne-technicky a personálne vybavené na zriadenie miniinfekčnej jednotky/oddelenia pre pacientov s ochorením COVID-19, môžu byť títo pacienti na ňom hospitalizovaní, pokiaľ u nich prebieha COVID-19 bezpríznakovo, alebo len s miernymi príznakmi a je zabezpečená dostupnosť konziliárnej starostlivosti infektológa. Pacienti s potvrdenou COVID-19, pokiaľ je to možné, majú byť hospitalizovaní v samostatnej izbe (izolácia od ostatných pacientov). Liečebný režim je potrebné upraviť podľa závažnosti príznakov. U asymptomatických pacientov, pokiaľ sú zabezpečené všetky epidemiologické opatrenia, vrátane OOPP, je možné realizovať komplexnú liečbu s individuálnym výberom psychoterapeutických a rehabilitačných aktivít. Pre zdravotnícky personál, ktorý pracuje s COVID-19 pozitívnymi pacientami, má byť podľa individuálnych potrieb dostupná psychosociálna podpora.
8. Po prepustení pacienta suspektného, podozrivého alebo pozitívneho na ochorenie COVID-19, pokiaľ nemal zrealizované dve testovania PCR s negatívnym výsledkom minimálne s 24-hodinovým rozdielom, je nutné zabezpečiť domácu karanténu. Pacient, ktorý je prepúšťaný do domácej karantény, má byť poučený aj o povinnosti skontaktovať sa so svojim všeobecným lekárom, ktorý po prepustení z hospitalizácie bude koordinovať jeho ďalší manažment z hľadiska COVID-19. Pokiaľ nie je možné karanténu zabezpečiť v domácom prostredí, je potrebné pacienta hospitalizovať na miniinfekčnej jednotke psychiatrického oddelenia alebo na infekčnom oddelení

v závislosti od závažnosti celkového klinického stavu do realizácie dvoch testovaní s negatívnym výsledkom.

9. V čase obmedzenia návštev v lôžkových zdravotníckych zariadeniach je potrebné zabezpečiť prístup pacientov k telefónu, aby mohli udržiavať kontakt so svojimi blízkymi. Personál zdravotníckeho zariadenia má zabezpečiť adekvátne informovanie pacientov o vývoji aktuálnej situácie s COVID-19 v SR a vo svete s cieľom minimalizovať z nej vyplývajúci stres.

Vypracoval: MUDr. Ľubomíra Izáková, PhD., hlavný odborník pre psychiatriu